

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԿՈՒ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Առն միոջ էին երկու որդիք. ասէ կրտսերն ի նոցանէ ցհայրն.

«Հայր, տո՛ւր ինձ բաժին որ անկանի յընչիցդ»: Եւ նա
բաժանեաց նոցա զկեանսն: (Ղուկաս ԺԵ. 11)

20րդ դարու սկիզբները, երկու ծանօթ կրօնականներ, մին՝ Իրլանտացի Կաթոլիկ վարդապետ մը, եւ միւսը՝ Բողոքական ֆարոգիչ մը, երկուշաբթի առտու մը կը հանդիպին իրար եւ վարդապետը կ'ըսէ ֆարոգիչին.

- Լսեցի թէ երէկ Աստուածամօր մասին խօսած ես եղբր:

- Այո՛, ճիշդ է, կը պատասխանէ ֆարոգիչը:

- Ի՞նչ ըսիր, հարց կու տայ վարդապետը:

- Ձեմ կարծեք թէ սխալ բան ըսի, կը պատասխանէ ֆարոգիչը, միայն ըսի թէ ան մօրս նման լաւ կ'ին մըն էր:

- Ուրախ եմ, կ'ըսէ Կաթոլիկ վարդապետը, մայրերու մասին խօսք չունիմ, սակայն բացայայտ է որ ահագին մեծ տարբերութիւն կայ զաւակներուն միջեւ...:

Նոյն ընտանիքին պատկանող երկու զաւակներ, սակայն եւ այնպէս այնքա՛ն մեծ տարբերութիւն երկուքին միջեւ: Այս էր Կաթոլիկ վարդապետին ըսել ուզածը, հոգ չէ թէ կատակով ըսուած: Եւ ահա միեւնոյն բանն է որ կ'ըսէր մեզի այսօր Ղուկասի Աւետարանէն առնուած Անառակ Որդիի առակը. տարբերութիւնը երկու եղբայրներու միջեւ, մէկը՝ բարի, իսկ միւսը՝ ոչ-բարի, չըսելու համար չար:

Եղբայրներէն մին ըմբոստ էր. ան կ'ուզէր հեռանալ իր հօրենական տունէն, տարածել իր թեւերը եւ ընդլայնել հորիզոնը իր կեանքի կարելիութիւններուն, ըլլալ քաջարձակապէս ազատ ու անկախ,

եւ մանաւանդ չգգալ ճնշող բեռը պատասխանատուութիւններուն, զորս երբեմն կեանքը կը դնէ մեր վրայ: Եւ ինչպէս յաճախ կը պատահի, անոր ծրագիրները ջուրը կ'իյնան:

Վստահ եմ թէ բոլորդ ալ տեսած ըլլալու էք մեծ ֆաղափներու փողոցներուն վրայ ցիր ու ցան եղած հազարաւոր անտուն եւ անտէր երիտասարդներ, որոնք կամովին հեռացած իրենց ընտանեկան յարկերէն՝ անցորդներէն դրամ, կերակուր, ջերմութիւն եւ պատսպարան մը կը մուրան: Անառակն ալ, անցնելով այդ վիճակներէն, երբ այլեւս սկսած էր քաղիքի յուսահատութեան դռները, յանկարծ ֆաշութիւնը կ'ունենայ եւ կ'որոշէ վերադառնալ տուն, այնտեղ՝ ուր կը պատկանէր: Եւ վստահ եղէք, որ այդպիսի ֆալ մը առնելը այնքան ալ դիւրին բան չէր, մանաւանդ իրեն նման երիտասարդի մը համար, որ շփացած մեծցած էր, որուն համար կեանքը ամէն ինչ բերած էր իր ուղղութեամբ, եւ որ կը կարծէր թէ ինք ամէն ինչ ունէր: Հետեւաբար այդ ֆալը իրեն համար պիտի նշանակէր կլլել իր արժանապատուութիւնն ու ընդունիլ իր սխալը եւ տուն վերադառնալ, ուր նախ վստահ անգամ չէր եթէ պիտի ընդունուէր կամ ոչ: Բայց չէ՞ որ զղջումն ու անոր յաջորդող ներումը դիւրութեամբ չեն գար մեզի, անոնք որոշ գին մը կ'ենթադրեն, զոր ենթական պարտի վճարել: Ուրեմն պէտք է լաւ ըմբռնենք անոր ներքին խռովքն ու զգանք անոր էութիւնը կրծող անհանդարտ վիճակը:

Միւս եղբայրը, որ այսպէս ըսած քարի զաւակն էր, երբեք չէր հեռացած տունէն: Ան յարատեւ գտնուած էր իր հօրը մօտ, միշտ ներկայ՝ օգտակար ըլլալու անոր իրենց առտնին գործերուն մէջ: Ան աշխատասէր էր եւ գիտակից իր պատասխանատուութեանց, այսու ամենայնիւ օր մը օրանց չէր արժանացած իր հօր գնահատականին, ուրեմն բնաւ զարմանալի չէր որ երբ իր անառակ եղբայրը կը դառնար եւ կ'արժանանար հերոսի վերադարձին, ան այլեւս չը համբերէր եւ կորսնցնէր ինքզինքն եւ դառնօրէն գանգատէր իր հօր անտրամաբանական վարուելակերպին համար: Եւ այդ արարքով ան ցոյց կու տար թէ ինք որքա՞ն տարբեր էր իր հօրմէն:

Ու վայրկեանի մը համար թող ձեր ականջներուն մէջ հնչէ երկխօսութիւնը, որ տեղի կ'ունենայ հօրը եւ տունը մնացած զաւակին միջեւ: Հայրը կ'ըսէ. «եղբայրդ», մինչ զաւակը ականարկելով իր Անառակ եղբօր, քամահրանով կ'ըսէ. «հու այս զաւակդ»: Սակայն իմաստուն հայրը խտրութիւն չի դնէր զաւակներուն միջեւ. անոր սէրը անհուն է եւ անսահման երկուքին հանդէպ:

Մեր Փրկիչը՝ առակ մը կու տայ մեզի այսօր, որուն դերակատարները Հայր մը եւ իր երկու զաւակներն են. մին՝ ինքզինքը օտարացուցած, մինչ միւսը՝ այսպէս ըսած «կատարեալ» զաւակն է, եւ Քրիստոս մեզի կը թողու բաղդատել երկուքին ընթացքը: Կրտսեր եղբայրը, որ այդ ընտանիքին մաս կը կազմէր, ինքզինքն հեռացուցած էր ընտանեկան ապահովութենէն եւ սէրէն: Սակայն ան անգամ մը եւս ինքզինքն կը գտնէր իր ընտանեկան յարկին տակ սիրուած եւ նախկին փառքին արժանացած: Ան բնաւ ճննադատական կամ խիստ խօսք մը չէր լսէր իր հօրմէն,

ընդհակառակը՝ ջերմօրէն կ'ողջագուրուէր անոր կողմէն:

Երեք զաւակը, որ միշտ մնացած էր իր ընտանիքին հետ, եւ վայելած անոր ապահովութիւնն ու ջերմութիւնը, իր խեղ բնաւորութեան պատճառով ինքզինքն է որ դուրս կը թողուր իր ընտանեկան յարկէն: Ան կը ծառանար իր հօր դէմ, անոր արդարամտութեան, սիրոյ եւ մանաւանդ անոր ներելու անհուն կարողութեան դէմ: Մինչ կրտսեր զաւակն հոգին կը տենչար արժանանալ հօրը ներողամտութեան, անդին՝ երեք զաւակը, որ իրա՛ւ անառակն էր, կարիքն անգամ չէր զգար ներուելու:

Սուրբ Գրային մեկնաբաններ ուրիշ տարբերակ մը եւս կու տան Անառակ Որդիի առակին, համաձայն որուն Աստուած ունէր երեք զաւակներ, որոնցմէ երկուքը հողածին էին, իր ձեռագործները, մինչ երրորդը երկնային որդին էր, ծնունդը՝ յաւիտեանական Աստուծոյ: Երկրի վրայ գտնուող կրտսեր հողածինը, մոռցաւ իր իսկական տունը եւ իբր հետեւանք խօլ հաճոյքներու՝ թաղուեցաւ մեղքի մէջ: Երկրածին երեք որդին, հակառակ այն իրողութեան որ անտարբեր չէր հանդէպ երկինքին, սակայն ան ալ իր ամբարտաւանութեանը մէջ սկսաւ ատել իր եղբայրը:

Երկինքի մէջ գտնուող որդին շարունակ եղաւ եւ ապրեցաւ իր հօր ուրախութեանը մէջ, քայց միշտ երբ Հօրը հետ կը յիշէին երկրի վրայ գտնուող երկու եղբայրները, տխրութիւն մը կը պատէր զիրենք: Օր մը, անակնկալ կերպով, Հայրը ըսաւ իր երկնային զաւակին.

- Քեզ՝ յաւիտեանական որդիս, պիտի ղրկեմ փնտռելու երկու եղբայրներդ:

Ու երկնային որդին ըսաւ.

- Կ'երթամ, որպէս զի եղբայրներս տուն դառնան եւ Հայրս այլեւս չտա-

ռապի վիշտով:

Այսպեսով, երկնային որդին մարդկային մարմին առաւ եւ քաղց երկրի ու մարդոց ճամբաներէն: Ան գտաւ կրտսեր անառակը եւ կիսեց անոր ամօթանքներն ու դառնութիւնները, քայց դարձեալ կրտսեր անառակը մնաց խուլ, ըսելով. «Աստուած հեռաւոր անուն մըն է միայն, որ նոյնիսկ այլեւս սարսափ չ'ազդեր»:

Ասկից ետք երկնային որդին գտաւ երէց անառակը, որ կը թուէր ըլլալ քարեպաշտ եւ հնազանդ զաւակ մը, սակայն այս մէկն ալ իր արտաքին կրօնապաշտի պատեանին տակ կը կրէր քաղցած սիրտ մը, ու ան դառնացած ըսաւ իր երկնային եղբօր. «Ինչո՞ւ կը փնտռես մեր կրտսեր եղբայրը, որ անառակ մըն է լոկ. դուն ալ անկէ լաւ չես երեւիր»:

Եւ ապա պատահեցաւ ամենասարսափելի եւ անգութ քանը. երկու անառակ եղբայրները միանալով իրենց թշուառութեանը մէջ, սպաննեցին յաւիտեանական որդին, որովհետեւ անոր լոյսը ցաւ կը պատճառէր անոնց հիւանդկախ աչքերուն: Իրենց դառնութեանը մէջ, անոնք սպաննեցին իրենց երկնային եղբայրը խաչի մը վրայ, եւ մինչ կը մեռնէր, ան աղօթեց ու ներում խնդրեց անոնց համար, թէ եւ երկու անառակներն ալ քաղց գիտէին թէ երկինքի որդին իրենց հետ պիտի ըլլար յաւիտեան, քարեխօսելու իրենց երկնաւոր Հօր, ջնջելու անոնց մեղքերու տոմարը եւ իր հրաշագործ նաշուածով բուժելու անոնց հոգիին վերքերը:

Ետքը, իր անսիրտ արարքէն զղջացած, կրտսեր անառակը ըսաւ. «Ես կը դառնայի Աստուծոյ, եթէ սպաննած չ'ըլլայի իր Միածինը»: Մինչ երէց անառակը կ'ըսէր. «Չէի անդրադարձած իմ անսէր ըլլալուն մինչեւ որ տեսայ իր

սէրը. եւ հիմա արդէն ուշ է, քանի որ սպաննած եմ գինեք...»: Սակայն վերջը, յաւիտեանական որդին յարութիւն առաւ մեռելներէն, որովհետեւ ո՛չ մէկ գերեզման - ի՛նչ խորութեամբ եւ մեծութեամբ ալ ըլլար - կրնար բանտարկել անոր սէրը:

Մեծ Պահոց շրջանը, սիրելի հաւատացեալներ, մեզմէ իւրաքանչիւրին առաջ կը դնէ հետեւեալ հարցումը. «Յետոյ ի՞նչ ըրին երկու եղբայրները»: Մեզմէ իւրաքանչիւրս իր մէջ ունի երկու անձնաւորութիւններ, ուրախ եւ երջանիկ՝ որ խարուսիկ է ու ժամանակաւոր, իսկ երկրորդը՝ տխուր եւ դժգոհ, որ առեղծուածային թուելով հանդերձ, իրա՛ւ երջանկութիւնն է: Առաջինը, որ կը թուի ըլլալ իրաւ, մեզի կու տայ խոստումներ՝ որոնք երբեք չեն իրագործուիր, մինչ տխրութիւնը՝ որ չիրագործուող երազ մը կը կարծենք, մեր առաջ կը դնէ պահանջներ՝ որոնք մեզ կ'առաջնորդեն կատարելութեան:

Անառակ Որդիին՝ «Հայր, մեղայ յերկինս եւ առաջի քո» խօսքը, ուրիշ բան չէ եթէ ոչ համակերպիլը, շատերուս այդ տխուր ու միօրինակ թուող կեանքին, որ քաժինն է այս աշխարհին: Ան չէր ծնած ուրիշին ծառան կամ գերին ըլլալու, եւ ա՛յն անձը որ կրնայ ընդունիլ իր սխալը եւ կը գիտակցի իր մեղքին ու յանցանքին՝ չի կրնար երբեւիցէ ուրիշին ծառան ըլլալ: Մեր Փրկչին նպատակն էր դուրս բերել ստրուկի հոգեբանութեան տիղմին մէջ խրած մարդը՝ եւ տալ անոր պէտք եղած քաղցութիւնը որպէս զի ան միանգամընդմիջտ կարենար ձերբազատուիլ հեթանոսութեան եւ կամ հրէութեան կրօններու պարտադրած կաշկանդումներէն, եւ այդպէսով մտնէր Քրիստոնէութեան ազատ կեանքին մէջ, վերադառնար իր հայրական տունը, ուր իրենց կը սպասէր իր նախկին փառքն ու պատիւը:

«Ասեմ ձեզ, զի այսպէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ», կ'ըսէ մեր Տէրը, «Կորսուած Ոչխարի» առակին մէջ: Արդարեւ, երկինք աւելի կ'ուրախանայ մէկ մեղաւորի փրկութեամբ, քան թէ իննսուն եւ իննիս համար՝ որոնք ներուելու կարիքը չունին:

Անառակ Որդւոյն առակը մեզ դէմ առ դէմ կը դնէ կարգ մը ճշմարտութիւններու, եւ Մեծ Պահոց այս ժամանակաշրջանը յարմարագոյն ատենն

է փնտելու մեր սիրտերուն խորը եւ փորձել բուժել հոն գտնուող հին վէրքերը, դառնութիւնները, քէներն ու հաշիւները:

Զի փորձենք նմանիլ տուն մնացած երէց զաւկին, այլ նմանինք Անառակին՝ իր անկեղծ զոյնումով եւ տուն դարձով, վերստին արժանանալու այն երանաւէտ կեանքին, մեր նախկին փառքին՝ որմէ հեռացուցած էին մեզի մեր նախածնողները իրենց անհնազանդութեամբ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. Ամէն:

ՆՈՒՐՀԱՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ ԱՆՀԵՐՔԵԼԻ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ Է

Եթէ ամենօրեայ ապրուստի դժուարութիւնները յաղթահարելու համար՝ անհրաժեշտ է պայքարիլ, ո՛րքան զօրութիւն եւ կորով պէտք է սպառել՝ հոգեկան կարծր պայքարներու մէջէն՝ յաղթական դուրս գալու համար, երբ տկար մարդը՝ փորձութիւններէ մտրակուած՝ ծնկաչոք կը ծոկ ու կ'իյնայ, եւ յուսալքուած՝ կը մնայ գետնամած:

Փորձառութեան դասերը կը վկայեն, թէ տեսական մաքուր մտքներու մէջ մարդուն յամառ ջանքերը, ի վերջոյ յանգած են վճռական յաղթութիւններու:

Երբ կ'իյնաս ու չես վերականգնիր ու կը մնաս մինչեւ վերջ գետնամած, մի՛ յուսար, որ Աստուած երկինքէն վար պիտի գայ ու քառնայ քեզ այդ անել վիճակէն:

Այդ պարագային, միայն յուսահատութիւնն է, որ կը շարժի եւ զոհ մը գտած ըլլալու փութկոտութեամբ կու գայ եւ իր սառուցիկ թւերուն մէջ կը գրկէ քեզ ու կը նետէ ցեխաջուրներու մէջ, որ հոսանքէն փետուրի պէս փշուխ ու ողբերգական վախճանդ տեսնես:

Անկեալը մեղաւոր մըն է. ինչ

յուսալիչ դրութեան մէջ ալ գտնուի, կրնայ իր հաւատքին զօրութեամբ ամրապնդել ներքին ուժականութիւնը եւ իր պարտութիւնը վերածել գեղաճանաչ յաղթութեան:

Ո՞վ կրնայ ապացուցել, որ այս մեղապարտ աշխարհին մէջ մեղքէն չփորձուած սուրբեր կան: Մինչեւ անգամ հինաւորց սրբակեաց քարեպաշտները չեն յաջողած փորձութեան համեղաճաշակ խայծերէն չհրապուրուիլ: Որքան ալ անոնք առաքինութեան բուրաստանին մէջ ծաղկած՝ քաղմանառագայթ շողարձակում տուած են իրենց ինքնութեան: Ամէնքն ալ անխտիր համտեսած են մեղքին դառնահամ պտուղները ծանր ու թեթեւ անկումներով: Բայց արտասուաթոր զոյնումով փառած են իրենց անփաւելի մեղքերը:

Անոնք՝ այս աշխարհի քարոյական եւ խուրճեան մէջ աղօթանուէր վերացումներով ու Քրիստոսի շնորհներով փառաւորութեան եւ անցան երկրի մթին սահմաններէն դէպի հոգեւոր աշխարհ, արդարացած ու լուսապսակուած:

Նոր Հաւատքին մեծագոյն հալա-